

Blendow Lexnova Expertkommentar - Offentlig rätt, april 2019

Dataskydd vid kamerabevakning

Ett av de områden där rättsläget ändrats mest på grund av dataskyddsförordningen är kamerabevakning. Nu måste alla dataskyddsregler följas, men privata företag slipper för det mesta att ansöka om tillstånd.

De äldre reglerna om kameraövervakning

När den så kallade missbruksregeln i personuppgiftslagen (1998:204) gällde var kameraövervakning av platser dit allmänheten inte hade tillträde tillåten så länge den inte innebar en kränkning av den registrerades personliga integritet. Information eller registerutdrag enligt personuppgiftslagen behövde inte lämnas. Å andra sidan fanns det vid kameraövervakning av platser dit allmänheten hade tillträde enligt den äldre kameraövervakningslagen (2013:460) krav på förhandstillstånd eller anmälan till länsstyrelsen, med vissa undantag.

Dataskyddsförordningen och nya kamerabevakningslagen

När dataskyddsförordningen skulle börja tillämpas den 25 maj 2018 kunde det generella kravet på förhandstillstånd eller anmälan inte behållas, eftersom det stred mot EU-rätten. Den äldre kameraövervakningslagen (2013:460) upphävdes därför och ersattes av kamerabevakningslagen (2018:1200), som trädde i kraft den 1 augusti 2018 och kompletterar bland annat dataskyddsförordningen. Enskilda som kamerabevakar platser dit allmänheten har tillträde behöver numera bara i undantagsfall ha tillstånd. Tillståndskrav gäller bara om de kamerabevakar platser dit allmänheten har tillträde vid utförandet av en arbetsuppgift av allmänt intresse som följer av lag eller annan författning, kollektivavtal eller beslut som meddelats med stöd av lag eller annan författning. Det kan till exempel gälla privata skolor eller privat hälso- och sjukvård. Däremot är huvudregeln fortfarande att myndigheter som kamerabevakar platser dit allmänheten har tillträde behöver ha förhandstillstånd. Från huvudregeln gäller en rad undantag och ännu flera undantag har föreslagits i [SOU 2018:62](#) Kamerabevakning i brottsbekämpningen - ett enklare förfarande och i [SOU 2019:8](#) Kamerabevakning i kollektivtrafiken - ett enklare förfarande. Numera är det Datainspektionen, i stället för länsstyrelserna, som prövar tillståndsfrågor och har tillsyn.

Slopandet av tillståndskravet för enskilda och de gällande och föreslagna undantagen från tillståndskravet för myndigheter minskar administrationen. Å andra sidan kan det bli mera administration och fler överväganden att göra för alla, eftersom alla bestämmelser i dataskyddsförordningen numera också måste följas vid kamerabevakning där identifierbara personer kan förekomma.

Rättslig grund

Kamerabevakning som omfattas av dataskyddsförordningen måste ha en så kallad rättslig grund (artikel 6). För enskilda är den vanligaste rättsliga grunden för kamerabevakning en intresseavvägning, där behovet av bevakningen för till exempel säkerhetsskäl vägs mot integritetsskyddsintressena. För myndigheter, som inte får använda en intresseavvägning när de fullgör sina arbetsuppgifter, är i stället den vanligaste rättsliga grunden att kamerabevakningen är nödvändig för att fullgöra en arbetsuppgift av allmänt intresse.

Finns det ett vettigt syfte bakom kamerabevakningen brukar man som regel också kunna hitta en rättslig grund för den, om den inte är alltför påträngande.

Känsliga personuppgifter

För att få behandla så kallade känsliga personuppgifter om till exempel hälsa gäller enligt dataskyddsförordningen tillkommande krav på rättslig grund (artikel 9). Som tur är brukar det inte anses som behandling av känsliga personuppgifter när man tar en bild av en person som ser sjuk eller frisk ut. Används ansiktsgenkänning räknas det dock som en behandling av känsliga personuppgifter, så kallade biometriska uppgifter. Då krävs det att behandlingen är tillåten enligt artikel 9.2.

Personuppgifter som rör brott

Enskilda får enligt dataskyddsförordningen som huvudregel inte behandla personuppgifter som rör lagöverträdelse som innefattar brott (artikel 10), medan myndigheter får göra det enligt 3 kap. 8 § första stycket dataskyddslagen (2018:218). I många fall är avsikten med enskildas kamerabevakning att avslöja eller dokumentera just brott, till exempel inbrott eller skadegörelse. Här kan dock enskilda för det mesta åberopa sig på ett generellt undantag från förbudet att behandla personuppgifter som rör lagöverträdelse som innefattar brott som finns i 5 § förordning (2018:219) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning, den så kallade kompletteringsförordningen. Undantaget gäller om behandlingen är nödvändig för att rättsliga anspråk ska kunna fastställas, göras gällande eller försvaras. Vid brott lär rättsliga anspråk som regel aktualiseras och då får enskilda behandla personuppgifter som rör lagöverträdelse som innefattar brott.

Informationsplikt

När man samlar in personuppgifter från den registrerade själv - vilket det är fråga om vid kamerabevakning - måste information lämnas till den registrerade "när personuppgifterna erhålls" (artikel 13). Det är fråga om ganska omfattande information som måste lämnas. Det lär godtas att information lämnas på en tydlig skylt där kamerabevakningen sker med upplysning om att kamerabevakning sker och vem som kamerabevakar samt hänvisning till en webbsida med komplett information. I 15 § kamerabevakningslagen finns det ett kompletterande krav på upplysningar vid kamerabevakning. Upplysning om kamerabevakning ska lämnas genom tydlig skyltning eller på något annat verksamt sätt. Om ljud kan avlyssnas eller tas upp vid bevakningen, ska en särskild upplysning lämnas om detta. Kamerabevakningslagen innehåller även undantag från både upplysningskravet och kravet på information i artikel 13 i dataskyddsförordningen vid viss

kamerabevakning, till exempel polisens automatiska hastighetsövervakning (16 §). Det är också möjligt att i andra situationer ansöka hos Datainspektionen om undantag i det enskilda fallet (17-20 §§).

Informations- och skyltningskraven kan vara svåra att uppfylla ibland, t.ex. när kamerabevakningen sker med hjälp av en drönare. I [expertkommentaren i offentlig rätt för januari 2017](#) har jag skrivit om rättsfall om kameror på drönare och kameror i bilar och på cykelstyren som fortfarande lär vara vägledande.

Registerutdrag

Om det sker inspelning vid kamerabevakningen, har den registrerade rätt att på begäran få ett så kallat registerutdrag med det filmavsnitt där den registrerade förekommer (artikel 15). Undantag gäller för sådana uppgifter som den personuppgiftsansvarige inte får lämna ut till den registrerade enligt lag eller annan författning eller enligt beslut som har meddelats med stöd av författning (5 kap. 1 § dataskyddslagen). Om den personuppgiftsansvarige inte är en myndighet, gäller undantaget även för uppgifter som hos en myndighet skulle ha varit sekretessbelagda enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400). Enligt 18 kap. 1 och 3 §§ offentlighets- och sekretesslagen anses så kallad förundersökningssekretess gälla mot den registrerade bland annat för uppgifter som underlag för en eventuell polisanmälan. Det gör att filmer som återger ett brott med en identifierbar gärningsman ofta kan uteslutas från registerutdrag till gärningsmannen. Det finns också ett undantag om ändamålen med behandlingen inte längre kräver att den registrerade identifieras av den personuppgiftsansvarige (artikel 11). Då är huvudregeln att den personuppgiftsansvarige inte är tvungen att behandla ytterligare information för att identifiera den registrerade bara för att följa dataskyddsförordningen. Den registrerade kan dock tillhandahålla ytterligare information som gör identifieringen möjlig, till exempel tidpunkten för när han eller hon kan ha kamerabevakats, och då måste registerutdrag lämnas.

Undantag för privatpersoner

För privatpersoner gäller ett undantag från dataskyddsförordningen när de utför kamerabevakning som ett led i en verksamhet av rent privat natur eller som har samband med hushållet (artikel 2). Undantaget är tillämpligt när en privatperson kamerabevakar hemma hos sig eller på sin tomt. Det förutsätter att bevakningen inte omfattar en plats dit allmänheten har tillträde eller någon annans plats, till exempel en grannes tomt. Undantaget är inte tillämpligt om övervakningsupptagningen sprids öppet på internet.



Sören Öman

Ordförande i Arbetsdomstolen. (Se även www.sorenoman.se)
Blendow Lexnova är en del av: [Blendow Group AB](#) | Humlegårdsgatan 14 | 114 46 Stockholm |
Telefon: 08-579 366 00 | Fax: 08-667 97 60 | E-post: info@blendow.se | © 2017 Blendow Lexnova